

Törekvés a nemek közötti egyensúlyra az uniós ügynökségek vezetésében

Az uniós ügynökségek az Európai Unió fontos részét jelentik, mivel különféle, a nők és férfiak mindennapi életét érintő kérdéskörökkel foglalkoznak – ilyen például az élelmiszer-biztonság, a közlekedés, a nemek egyenlősége és még hosszan sorolhatnánk.

Mindegyik ügynökségnek saját igazgatótanácsa van, ez felel azért, hogy az ügynökség teljesítse a megbízatását. Az igazgatótanács tagjai általában a tagállamok, az Európai Bizottság és az Európai Parlament vagy más ügynökségek képviselői.

Bár az EU elkötelezte magát amellett, hogy megvalósítja a nemek egyenlőségét a döntéshozatalban, az uniós ügynökségek igazgatótanácsaiban messze nem áll fenn a nemek közötti egyensúly. Női elnöke csak az igazgatótanácsok egyharmadának van, ha pedig a tagokat tekintjük, a nők aránya még alacsonyabb.

Az igazgatótanácsok tagjait elsősorban a tagállamok jelölik, utánuk következik az Európai Bizottság és az Európai Parlament.

A tagállamok által jelölt igazgatótanácsai tagoknak 2015-ben mindössze 30%-a volt nő. Az Európai Bizottság 26%-ban, az Európai Parlament pedig 40%-ban jelölt nőket.

A nemek közötti egyenlőségre vonatkozó szöveget és fogalomtár

Paritási küszöb

A nők és a férfiak egyenlő részvételére irányuló cél eléréséhez általában az 50/50 részvételi arányt tekintik az egyenlőségi célkitűzésnek. Az Európa Tanács a nők és a férfiak esetében is egy minimum 40%-os részvételi arányt tekint paritási küszöbnek.

<http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus>

1. ábra – A tagállamok által az igazgatótanácsba jelölt/kinevezett nők

Csökken az uniós ügynökségek női ügyvezetőinek száma

Miközben az igazgatótanácsok elnökségi tisztségében a nők aránya ingadozásokkal ugyan, de általában véve növekedett, az uniós ügynökségeknél ügyvezető pozíciót betöltő nők aránya csak 2003–2009 között emelkedett, így 2009-re elérte a 29%-ot (21-ből 6). Ez a tendencia azonban megfordult, és 2014-re végül 16%-ra csökkent az arány (!).

Az EIGE nemekre vonatkozó statisztikai adatbázisa hasznos eszköz, amelynek segítségével nyomon lehet követni a nemek egyensúlyának alakulását az uniós ügynökségek döntéshozatalában. A vonatkozó adatokat a „nők és férfiak a döntéshozatalban” menüpont alatt lehet megkeresni.

Amikor az uniós ügynökségek száma 2011 és 2012 között 24-ről 37-re nőtt, a nők kezdtek teret veszteni az ügyvezetői döntéshozatalban, mivel az új pozíciókba többnyire férfiak kerültek.

A nemekre vonatkozó előírások működnek

2015-ben csak az uniós ügynökségek egynegyedénél (39-ből 10-nél) volt érvényben a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó rendelkezés, amely vagy az alapító rendeletben szerepelt, vagy annak későbbi változataiban vezették be. Az EIGE megállapításai azt mutatják, hogy a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó előírásokkal rendelkező ügynökségeknél átlagban véve magasabb volt a nők aránya a vezetőségben. Az ilyen előírásokkal rendelkező ügynökségek harminc százalékánál sikerült elérni a nemek közötti egyensúlyt, ahol viszont nem volt ilyen előírás, ott csak 18%-ban.

Azok az ügynökségek, ahol a vezetésben megvalósult a nemek közötti egyensúly

- Eurofound, ETF, FRA (a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó előírásokkal)
- CPVO, ECDC, ECHA, EUIPO, CdT (a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó előírások nélkül)

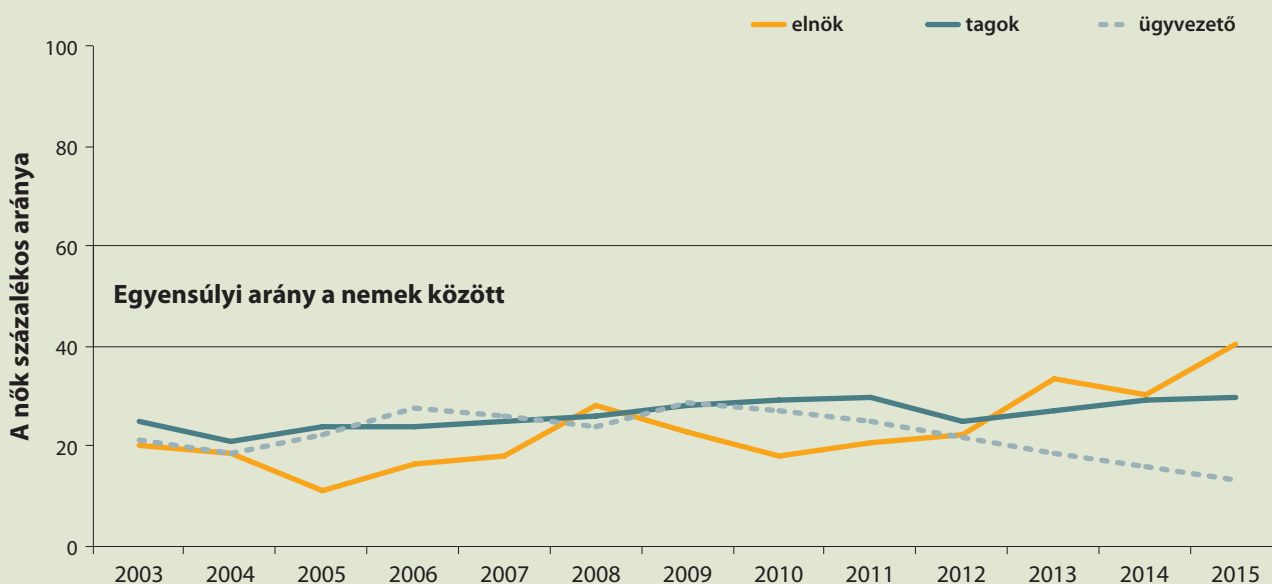
Hol található további, EIGE-től származó információ

A genderstatisztikai adatbázis tartalmazza a legfrissebb, uniós és nemzeti szintű adatokat a hatalom és döntéshozatal területével kapcsolatban. A tagállamok adatai összehasonlíthatók.

(!) A 38 ügynökség közül 2014-ben hatnak az élén állt nő:

az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség (EU-OSHA), az Európai Védelmi Ügynökség (EDA), a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE), az Európai Értékpapíripiaci Hatóság (ESMA), az Európai Képzési Alapítvány (ETF), az Európai Unió Szerveinek Fordítóközpontja (CdT).

2. ábra – A nők százalékos aránya az uniós ügynökségek legmagasabb döntéshozói pozícióiban, éves bontásban

Az ügynökségek jogi dokumentumaiban szereplő, a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó előírások hatékony intézkedésnek bizonyulhatnak az igazgatótanács nemi egyensúlyának javításában. Különösen igaz ez a nemi szegregáció folytán a nemek közötti egyenlőtlenségektől sújtott ágazatokban (pl. bankszektor, közlekedés, védelem) működő ügynökségekre.

Egy sikertörténet

Az Európai Értékpapíri Hatóság (ESMA) alapító rendeletében semmilyen, a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó rendelkezés nem szerepelt, és a megalakulásakor az igazgatótanácsnak sem volt női tagja. Később azonban az alapító szövegbe belefoglalták az ilyen előírásokat, a női tagok aránya pedig 2003 és 2014 között 12 százalékponttal nőtt.

A nemi szegregáció tartósan fennáll

A társadalmi-kulturális feladatokat ellátó ügynökségek igazgatótanácsában az átlagnál (29%) magasabb a nők részaránya (45%). A nemi szempontból kiegyensúlyozott jelölés megvalósítása különösen nagy nehézséget jelent azokban az ágazatokban, ahol gyakori a szakmák szerinti elkülönülés: ilyen például az infrastruktúra, a pénzügyi/bankszektor és a biztonság/védelem.

Az olyan európai ügynökségek, mint az európai felügyeleti hatóságok, az európai szabályozó hatóságok, valamint a KKBP ügynökségek igazgatótanácsában tapasztalható férfidominancia egyértelműen tükrözi az ilyen szegregációt, mivel az igazgatótanács tagokra automatikusan a nemzeti vagy uniós szinten bizonyos tisztségeket betöltő tisztviselőket jelölik.

Az uniós ügynökségeknél látható nemek szerinti elkülönüléshez hasonló lehet megfigyelni a nemzeti minisztériumoknál, ahol a férfiak uralják az alapvető állami funkciókhoz kapcsolódó tárcákat, amilyen a védelem, az igazságügy és a külpolitika, ezzel szemben a nők a társadalmi-kulturális szerepkörökben koncentrálnak, amilyen az oktatás, az egészségügy és a kultúra.

2014-ben a 38 uniós ügynökség közül csupán hatnak az élén állt nő.

A nemek közötti egyenlőség melletti elkötelezettség

Az **Európai Bizottság** a Stratégiai szerepvállalás a nemek közötti egyenlőségért (2016–2019) című dokumentumában újból megerősítette a nők és férfiak döntéshozatalban való egyenlősége mellett tett kötelezettségvállalását.

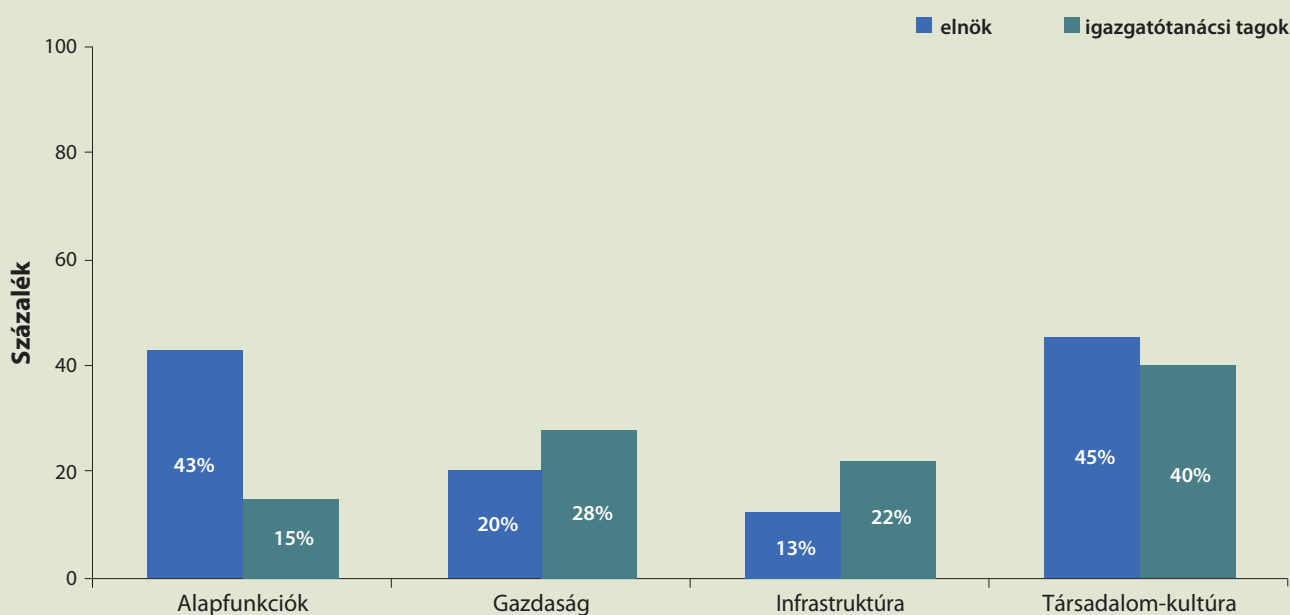
A Bizottság bejelentette továbbá, hogy a nemek közötti belső egyensúlyt azzal kívánja javítani, hogy

40%-os célszámot tűz ki az azonos nemhez tartozó tagok arányára az általa létrehozott bizottságokban és szakértői munkacsoportokban.

Az Európai Parlament ismételten felszólította a tagállamokat arra, hogy növeljék a nők képviselését a döntéshozó testületekben, és felkérte a Bizottságot, hogy javasoljon jogszabályokat, köztük kvótákat annak érdekében, hogy a vállalatok vezető testületeiben 2020-ra 40%-ra növelje a nők képviselését (?).

(?) Lásd a nőkről és a vállalkozásvezetéséről szóló 2011. július 6-i állásfoglalást (2010/2115(INI)), a nők és a férfiak közötti egyenlőség az Európai Unióban – 2011 című, 2012. március 13-i állásfoglalást (2011/2244(INI)).

3. ábra – Nők az uniós ügynökségek igazgatótanácsaiban, a „BEIS-típológia” szerint, 2015

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) a nemek közötti egyenlőség kérdésével foglalkozó uniós tudásközpont. Az EIGE – a nemek közötti egyenlőség európai helyzetével kapcsolatos különleges szakértelem, valamint összehasonlítható és megbízható adatok nyújtásával – támogatja a politikai döntéshozók és valamennyi vonatkozó intézmény azon törekvését, hogy a nők és férfiak közötti egyenlőség minden európai számára valósággyá váljon.

További információ:

<http://eige.europa.eu>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
 +370 52157444

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete, EIGE
 Gedimino pr. 16
 LT-01103 Vilnius
 LITHUANIA

Paper: MH-02-16-054-HU-C 978-92-9493-123-8 10.2839/864657
 PDF: MH-02-16-054-HU-N 978-92-9493-100-9 10.2839/613712